

## Nəbi Xəzrinin “Yaponiya dəftərindən” silsiləsində Yaponiya obrazının poetik-fəlsəfi təəcəssümü

Gülzar Yunusova

Filologiya üzrə fəlsəfə doktoru, aparıcı elmi işçi  
AMEA Nizami Gəncəvi adına Ədəbiyyat İnstitutu

E-mail: [gulnaryunusova@yahoo.com](mailto:gulnaryunusova@yahoo.com)

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-3372-4422>

**Xülasə.** XX əsrin ikinci yarısında Azərbaycan poeziyasında xarici ölkələrə həsr olunmuş səfər lirikasının inkişafı kontekstində Nəbi Xəzrinin yaradıcılığı xüsusi elmi və ədəbi əhəmiyyət kəsb edir. Nəbi Xəzrinin 1974-cü ildə Yaponiyaya səfəri zamanı əldə etdiyi zəngin müşahidələr və təəssüratlar sonradan bədii təfəkkür süzgecindən keçərək “Yaponiya dəftərindən” şeirlər silsiləsində poetik ifadəsini tapmışdır. Sözügedən silsilədə Yaponiya yalnız konkret coğrafi məkan kimi deyil, insan, təbiət, tarix və fəlsəfi düşüncənin vəhdətində təqdim olunan çoxqatlı mədəni-estetik model kimi dərk olunur.

Məqalədə silsiləyə daxil olan “Qatarda mürgüləyən qız”, “Marallar şəhəri”, “Daşlar bağı”, “Rixard Zorgenin qəbri önündə” və “Əlvida, Yaponiya” şeirləri poetik-semantik və ideya-estetik aspektdən geniş şəkildə təhlil edilir. Araşdırma göstərir ki, Nəbi Xəzri Yaponiya məkanını böyük tarixi və siyasi ümumiləşdirmələr fonunda deyil, daha çox gündəlik həyatın incə detalları, təbiət mənzərələri və insan davranış mədəniyyəti üzərindən təqdim edir. Şairin yanaşması nəticəsində Yaponiya obrazı fərdi insan taleyi, təbiətlə harmonik münasibət, daxili sakitlik və etik davranış normaları ilə əlaqələndirilir. Eyni zamanda, “Daşlar bağı” şeirində Zen fəlsəfəsinin təsiri ilə formalaşan düşüncə modeli poetik şəkildə ifadə olunur, “Rixard Zorgenin qəbri önündə” şeirində isə Yaponiya məkanı tarixi yaddaşın və qlobal talelərin kəsişdiyi simvolik müstəviyə yüksəlir.

Silsilənin ümumi poetik strukturunda Yaponiya obrazı insan və təbiət harmoniyası, mənəvi məsuliyyət, texnologiya inkişafı ilə mədəni davamlılıq arasındakı tarazlıq kimi ümumbəşəri ideyaların ifadə vasitəsinə çevrilir. Bununla yanaşı, şair xarici mədəniyyətə dərin ehtiramla yanaşsa da, poetik düşüncənin ideya mərkəzində milli kimlik və vətən anlayışını qoruyub saxlayır. Xüsusilə “Əlvida, Yaponiya” şeirində “gündoğan” anlayışının Azərbaycanla əlaqələndirilməsi səfər lirikasını milli özünüdərk müstəvisində tamamlayır.

“Yaponiya dəftərindən” şeirlər silsiləsi Azərbaycan poeziyasında səfər lirikasının məzmun və poetik imkanlarını genişləndirən mühüm ədəbi hadisə kimi çıxış edir. Silsilə mədəniyyətlərarası dialoqun bədii ifadəsilə yanaşı, milli poetik təfəkkürün qorunması və inkişafı baxımından əhəmiyyətli nümunədir və Nəbi Xəzrinin yaradıcılığında universal və milli dəyərlərin üzvi vəhdətini aydın şəkildə nümayiş etdirir.

**Açar sözlər:** Nəbi Xəzri, “Yaponiya dəftərindən”, Yaponiya obrazı, səfər lirikası, Azərbaycan poeziyası, poetik-fəlsəfi təəcəssüm

**Məqalə tarixçəsi:** göndərilib – 26.04.2026; qəbul edilib – 18.05.2026

## The poetic-philosophical representation of the image of Japan in Nabi Khazri's cycle “From the Japan notebook”

Gulnar Yunusova

**Abstract.** In the context of the development of travel lyric poetry dedicated to foreign countries in Azerbaijani literature during the second half of the twentieth century, the work of Nabi Khazri holds particular scholarly and literary significance. The rich observations and impressions he gained during his visit to Japan in 1974 were subsequently filtered through his artistic consciousness and found poetic expression in the cycle “From the Japan Notebook”. In this cycle, Japan is perceived not merely as a concrete

geographical space, but as a multilayered cultural and aesthetic model presented through the unity of human experience, nature, history, and philosophical reflection.

The article offers a comprehensive poetic-semantic and ideological-aesthetic analysis of the poems included in the cycle, such as “The girl dozing in the train”, “The city of deer”, “The rock garden”, “At the grave of Richard Sorge”, and “Farewell, Japan”. The study demonstrates that Khazri does not depict Japan through broad historical or political generalizations; rather, he presents it through subtle details of everyday life, natural imagery, and refined patterns of human behavior. As a result of this approach, the image of Japan is associated with individual human experience, harmony with nature, inner tranquility, and ethical conduct. At the same time, in “The rock garden,” a mode of thought shaped by Zen philosophy is poetically articulated, while in “At the grave of Richard Sorge”, Japan emerges as a symbolic space where historical memory and global destinies intersect.

Within the overall poetic structure of the cycle, the image of Japan becomes a medium for expressing universal ideas such as the harmony between human beings and nature, moral responsibility, and the balance between technological progress and cultural continuity. At the same time, although the poet approaches a foreign culture with deep respect, he preserves national identity and the concept of homeland at the core of his poetic worldview. In particular, the reinterpretation of the notion of the “Land of the Rising Sun” in connection with Azerbaijan in “Farewell, Japan” brings the travel lyric to the level of national self-consciousness.

Ultimately, the cycle “From the Japan Notebook” stands as a significant literary phenomenon that expands the thematic scope and poetic possibilities of travel lyric poetry in Azerbaijani literature. It represents not only an artistic expression of intercultural dialogue, but also an important example of the preservation and development of national poetic thought, clearly demonstrating the organic unity of universal and national values in Nabi Khazri’s work.

**Keywords:** Nabi Khazri, “From the Japan notebook”, image of Japan, traveling poetry, Azerbaijani poetry, poetic-philosophical representation

**Article history:** received – 26.04.2026; accepted – 18.05.2026

## Giriş / Introduction

1960-cı illərdən etibarən Azərbaycan poeziyasında Yaponiya mövzusu əvvəlki publisistik-ideoloji məzmunundan tədricən uzaqlaşaraq bədii-estetik və fəlsəfi müstəviyə keçməyə başlamışdır. Bu mərhələdə Yaponiya artıq yalnız tarixi hadisələr və siyasi proseslər kontekstində deyil, modernləşmə, texnoloji inkişaf, mədəni davamlılıq və Şərqi kimliyinin yeni formaları ilə bağlı poetik assosiasiyalar vasitəsilə təqdim olunurdu. Şairlərin yaradıcılığında Yaponiya obrazı konkret coğrafi məkandan daha çox, global dünyada Şərqin mövqeyini, ənənə ilə müasirlik arasında tarazlığı və insan-sivilizasiya münasibətlərini simvolizə edən bədii modelə çevrilmişdir.

Sovet dövrünün nisbətən liberal mədəni mühiti, dünya poeziyasına artan maraq və beynəlxalq ədəbi əlaqələrin genişlənməsi Yaponiya mövzusunun Azərbaycan şeirində fərdi poetik təcrübələr çərçivəsində işlənməsinə imkan yaratmışdır. Bu dövrdə Yaponiya həm estetik mə-

kana, həm də fəlsəfi refleksiya obyektinə çevrilərək şairlərin humanizm, sülh, texnoloji tərəqqi və mədəni məsuliyyət kimi ümumbəşəri problemlərə münasibətini ifadə etmək üçün əlverişli simvolik vasitə kimi çıxış etmişdir.

Azərbaycan ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrindən xalq şairi Nəbi Xəzrinin (1924-2007) yaradıcılığı şairin ictimai fəaliyyəti, dünyagörüşü və geniş coğrafi təcrübəsi ilə sıx bağlıdır. Şair uzun illər Azərbaycanın Xarici Ölkələrlə Dostluq və Mədəni Əlaqələr Cəmiyyətinin Rəyasət Heyətinə sədrlik etmiş, bu vəzifə çərçivəsində bir çox ölkələrdə rəsmi səfərlərdə olmuşdur. Həmin səfərlər N.Xəzrinin bədii təfəkkürünü zənginləşdirmiş, müxtəlif xalqların mədəniyyəti, həyat tərzı və mənəvi dəyərləri şeirlərində poetik obrazlar səviyyəsinə yüksəlmişdir. Bu baxımdan Yaponiya mövzusu şairin yaradıcılığında xüsusi yer tutur.

Şairin səfər təəssüratlarından yoğrulan şeirlərində poeziyanın sərhədsizliyi və universallığı

ideyası aparıcı mövqe tutur. N.Xəzri üçün şeir yalnız bədii forma deyil, insanı zaman və məkan həddlərindən kənara çıxaran mənəvi kainatdır. Şairin bu poetik baxışı “Şeir mənim üçün bir kainatdır” şeirinin misralarında aydın ifadə olunur:

*Şeir mənim üçün bir kainatdır,  
Onun ulduzları,  
Günəşləri var.  
Şeir mənim üçün sirli həyatdır,  
Onun öz sevinci,  
öz kədəri var.  
Şeir də yaşayır öz baharıyla,  
Ona yol verir sonsuz asiman.  
O keçir təbii addımlarıyla,*

*Süni peyklərin aşdığı yoldan.  
Keçir addım-addım  
kənddən, şəhərdən,  
Ulduzlar üstünün naxışı kimi*

[Xəzri: 2004, s.72].

“Şeir mənim üçün bir kainatdır” şeirinin misraları N.Xəzrinin sənət konsepsiyasını ifadə etməklə yanaşı, şairin səfər poeziyasının ideya əsasını da açıqlayır. Şeir burada sərhədsiz bir məkan kimi təqdim olunur; coğrafi məsafələr, siyasi və mədəni fərqlər poeziyanın gücü qarşısında mənasını itirir. Məhz bu baxış bucağı Yaponiya mövzusunun şairin yaradıcılığına daxil olmasını şərtləndirən əsas amillərdən biridir.

### Əsas hissə / Main part

Nəbi Xəzrinin Yaponiyaya səfəri 1974-cü ilin oktyabr ayına təsadüf edir. Şair səfəri zamanı Tokyo ilə yanaşı bir sıra şəhərlərdə olmuş, ölkənin ictimai-mədəni mühiti, insan münasibətləri, şəhər ritmi və təbiəti ilə yaxından tanış olmuşdur. Aldığı təəssüratlar sonradan N.Xəzrinin poeziyasında bədii ümumiləşdirməyə çevrilmiş və “Yaponiya dəftərindən” adlı şeirlər silsiləsində əksini tapmışdır. “Yaponiya dəftərindən” şeirlər silsiləsi N.Xəzrinin səfər poeziyasının mühüm tərkib hissəsi olmaqla yanaşı, Azərbaycan poeziyasında Yaponiya obrazının formalaşmasında da əhəmiyyətli rol oynamışdır. “Yaponiya dəftərindən” şeirlər silsiləsinin bir qismi bu Gündoğar ölkənin özünəməxsus poetik görkəminin, bütöv mənzərəsinin canlandırılmasına həsr olunmuşdur. Bu silsilədən olan şeirlərin bir neçəsində isə Nəbi Xəzri yapon xalqının xarakterini açmağa çalışmışdır. Xalq şairinin “yaponsayağı” adlandırdığı həmin şeirlərdə bu xalqın müdrikliyi, nikbinliyi, intellektual düşüncəyə malik olması kimi xüsusiyyətləri diqqət mərkəzinə çəkilmişdir” [Talibov: 2015, s.190].

“Yaponiya dəftərindən” silsiləsinə daxil olan ilk şeir şairin Kamakura şəhərində qələmə aldığı “Qatarda mürgüləyən qız” əsəridir. Sözügedən şeir silsilənin ideya-estetik istiqamətini müəyyənləşdirən açar mətn kimi diqqəti cəlb edir. N.Xəzri burada Yaponiyalı böyük hadisələr və ümumiləşdirilmiş mənzərələr fonunda

deyil, gündəlik həyatın sakit və zərif bir epizodu üzərindən təqdim edir.

Şeirdə axşam saatlarında qatarda mürgüləyən yapon qızı müşahidə obyektinə çevrilir:

*Bir qız  
Mürgüləyir  
Axşam çağında,  
Axşamın  
Pərişan  
qaranlığında.  
Yapon torpağının  
gözəlidir o,  
Görən hara gedir  
o, hara belə?  
Sanırsan  
yorğunluq heykəlidir o,  
Uyuyur  
Qatarın nəğmələri ilə.  
Yanaqlar boyasız,  
əllərsə bəyaz.  
Diz üstə bağlama –  
rəngli kağızlardan*

[Xəzri: 1975, s.51].

Şeirin davamında poetik təsvir vasitəsilə şair yapon qadınının zahiri gözəlliyindən daha çox onun daxili mədəniyyətini, təbii davranışını və sakit təbəssümünü ön plana çəkir. Qızın mürgülü halı, təbəssümü və nəzakəti Yaponiya cəmiyyətinə xas incəlik və etik davranış norma-

sının bədii ifadəsinə çevrilir. N.Xəzri qızın hansı peşə sahibi ola biləcəyi barədə düşünərkən də bu nəzakəti əsas meyar kimi saxlayır; sosial statusdan asılı olmayaraq, insanın daxili gözəlliyi və mədəni davranışı şeirin əsas ideya xəttini təşkil edir.

“Qatarda mürgüləyən qız” şeiri N.Xəzrinin Yaponiya obrazını fərdi insan taleyi üzərindən qurduğunu göstərir. Şeirdə Yaponiya abstrakt ölkə obrazı deyil, konkret insan simasında, təbəssüm və davranış mədəniyyətində təcəssüm edir.

Silsilənin növbəti şeiri olan “Marallar şəhəri”ndə N.Xəzri Yaponiya məkanını təbiət və insan münasibətləri fonunda poetik simvollaşdırma yolu ilə təqdim edir. Nara şəhərində sətirlərə düzülmüş şeirdə maral obrazı şəhər məkanının ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilir; şəhər və maral qarşı-qarşıya qoyulmur, əksinə, bir-birini tamamlayan harmonik bütöv kimi qavranılır.

*Elə şəhər gördüm  
yer kürəsində  
Şəhər marallıydı,  
maral şəhərli...  
Baxdı ala gözlər...  
Doğma səs-səda...  
Apardı harasa xəyallar məni.  
Burda kimsə məni  
Tanımasa da  
Elə bil tanıdı  
marallar məni*

[Xəzri: 1975, s.54].

Şairin təsvirində “şəhər marallıdır, maral şəhərli” ifadəsi Yaponiya mədəniyyətində təbiətə münasibətin mahiyyətini açır. Maral burada yalnız fauna elementi deyil, mənəvi saflığın, etibarın və insanla təbiət arasında pozulmamış əlaqənin rəmzidir. Lirik qəhrəmanın marallar tərəfindən “tanınması” ideyası isə yad məkanda belə daxili uyğunluq və mənəvi yaxınlıq hissini ifadə edir. Belə bir motiv Yaponiya obrazının dostluq, sakitlik və etibara əsaslanan mədəni məkan kimi təqdim olunmasına xidmət edir.

Silsilədə Yaponiya obrazının daha dərin fəlsəfi qatları Kyotoda qələmə alınmış “Daşlar bağı” şeirində açılır. Şeir N.Xəzrinin Yaponiya mədəniyyətinə yalnız müşahidəçi deyil, düşünən və mənalandıran mövqedən yanaşdığını

göstərir. Şair daş bağına zahiri sadəliyinə baxmayaraq, dərin semantik məkan kimi təqdim edir:

*Burda deməyin ki,  
Daşlar qəribədir.  
Yağdıqca başlara  
tale daşları,  
İnsan daşlara da  
Məna veribdir*

[Xəzri: 1975, s.58].

Zen dünyagörüşündə daş, sükut və boşluq insanın daxili aləmini dinləməsi üçün vasitə rolunu oynayır. N.Xəzri bu fəlsəfi yanaşmanı poeziya dili ilə ifadə edərək göstərir ki, daşların mənası onların fiziki varlığında deyil, insana düşündürdüyü taledə və həyatın mahiyyətinə yönəltdiyi suallardadır. Burada daşlar taleyin ağırlığını, insanın qarşılaşdığı sınaqları simvolizə etməklə yanaşı, düşüncə və təmkin məkanı kimi də çıxış edir.

Qənir Paşayevanın “Addım-addım Yaponiya” (2021) adlı səfərnaməsindəki qeydlər də Nəbi Xəzrinin poetik müşahidələri ilə səsləşir. Səfərnamədə Zen fəlsəfəsi ilə yoğrulmuş daş bağlarının hər detalının məna daşdığı vurğulanır və bu məkanın insanda daxili dəyişiklik yaratdığı qeyd olunur: “Zen fəlsəfəsiylə bəzənmiş daşların və dənizi xatırladan çınqılların hamısının bir anlamı var... “Daşdır... - nə olsun ki?” deyə bilərsiniz. Mən də elə deyirdim əslində; amma bu atmosferdə olduğunuz zaman nəşə baş verir və siz də o yerin bir hissəsi olursunuz” [Paşayeva: 2021, s.81]. Hər iki müəllifin yanaşmasında daş bağı passiv obyekt deyil, insanı düşünməyə və öz daxili aləmi ilə təmasa çağıran fəlsəfi məkandır.

Şairin “Daşlar bağı” şeiri “Yaponiya dəftərindən” silsiləsində Yaponiya obrazını estetik müşahidədən fəlsəfi dərk etmə mərhələsinə yüksəldir və Zen düşüncəsinin Azərbaycan poeziyasında bədii təcəssümünə nümunə yaradır.

Silsilədə xüsusi maraq doğuran mətnlərdən biri də “Rixard Zorgenin qəbri önündə” şeiridir. Bu şeir vasitəsilə Yaponiya obrazı yalnız mədəni və fəlsəfi məkan kimi deyil, eyni zamanda, tarixi yaddaş və talelərin qovuşduğu yer kimi təqdim olunur. N.Xəzri burada XX əsr dünya tarixinin məşhur simalarından biri olan, sovet

kəşfiyyatçısı kimi tanınan Rixard Zorgenin taleyinə müraciət edir.

SSRİ kəşfiyyatçısı Rixard Zorge 1933-cü ildən etibarən Yaponiyada jurnalist kimi fəaliyyət göstərmiş, 1941-ci ildə əsl kimliyi ifşa olunaraq edam edilmiş şəxsiyyət kimi tarixdə xüsusi iz buraxmışdır. *“Rixard Zorge 1941-ci ilin 18 oktyabrında Tokioda həbs edilir. Zorgenin sovet cəsusu olduğu müəyyənləşəndən sonra Yaponiyada yerləşən Alman səfirliyinin əməkdaşları və səfir başda olmaqla bir çox adam çəşqinliq keçirir. Kəşfiyyatçı Zorge hər zaman özünü alovlu nasist kimi göstərmiş və Yaponiyada reyx üçün mühüm olan şəxslərin etimadını qazanmışdı. Barəsində həbs qərarı çıxarılan Zorge Suqamo həbsxanasına göndərilir. Ağır işgəncələr altında o, xəfiyyə olduğunu etiraf etsə də SSRİ üçün işlədiyini inkar edir. O zaman Yaponiya SSRİ-yə müraciət göndərir: sovetlərin əllərində olan yapon casuslarını Zorge ilə dəyişməyə hazır olduqlarını bildirirlər. SSRİ tərəfindən verilən cavabda isə Rixard Zorge adlı birinin onlara məlum olmadığı göstərilir. Beləliklə, 1943-cü ilin 29 sentyabrında Tokio məhkəməsi Zorgeyə ölüm hökmü çıxarır. Edam qərarı 1944-cü il noyabrın 7-də icra olunur. Zorgenin xidmətləri yalnız 20 il sonra öz layiqli qiymətini alır. 1964-cü il noyabrın 5-də ona ölümündən sonra Sovet İttifaqı Qəhrəmanı adı verilir”* [Əliyev: 2021, s.13]. Kəşfiyyatçının yapon torpağında dəfn olunması N.Xəzri üçün yad məkanda uyuyan tanış talenin simvoluna çevrilir. Şeirin başlanğıc misralarında bu yadlıq və mənəvi yaxınlıq paralel şəkildə ifadə olunur. Lirik qəhrəman Zorgenin məzarı önündə dayanaraq onu Bakıyla bağlayan telləri xatırladır və doğma şəhərdən gətirdiyi mənəvi salamu poetik dildə çatdırır:

*Yatırsan  
Yad torpaq  
qucağında sən,  
Yaddır  
Başın üstə  
Asıman, Zorge.  
Bakıdan gəlmişəm,  
eşidirmisən?  
Sənin doğulduğun  
Bakıdan, Zorge.  
Saf vətən suyundan*

*içib gəlmişəm,  
Yolda neçə səhər,  
neçə də axşam!*

[Xəzri: 1975, s.60].

Şeirdə “Bakıdan gəlmişəm” müraciəti sadəcə coğrafi fakt deyil, tarixi və mənəvi yaddaş aktıdır. Belə müraciət vasitəsilə N.Xəzri yad torpaqda uyuyan bir insan taleyini milli yaddaşla əlaqələndirir və Yaponiya məkanını bu yaddaşın qorunduğu məkanlardan biri kimi təqdim edir. Zorgenin taleyi burada müharibə, ideologiya və tarixin insan həyatına qoyduğu ağır izlərin simvoluna çevrilir. Beləliklə, “Rixard Zorgenin qəbri önündə” şeiri “Yaponiya dəftərindən” silsiləsində Yaponiya obrazına tarixi ölçü əlavə edir. Şeir silsilənin lirizm və fəlsəfə xəttini tarix və yaddaş mövzusu ilə zənginləşdirir və Yaponiya məkanını fərdi müşahidə ilə qlobal tarixin kəsişdiyi poetik nöqtə kimi təqdim edir.

Silsiləni tamamlayan əsas şeirlərdən biri “Əlvida, Yaponiya”dır. Şeir poetik baxımdan həm vidalaşma, həm də ümumiləşdirmə funksiyası daşıyır. Lirik qəhrəman Yaponiya ilə münasibətini artıq müşahidəçi yox, mənəvi yaxınlıq qazanmış dost mövqeyindən ifadə edir. “Keçdim qonaq kimi, keçdim dost kimi” misrası şairin bu ölkə ilə qurduğu münasibətin mərhələlərini ümumiləşdirir:

*Bulaqlar  
Danışdı  
Sirli söz kimi  
Tarixin sehirli  
Səddələrindən.  
Keçdim qonaq kimi,  
Keçdim dost kimi  
O qanlı-qadalı  
Adalarından.  
Məğrur qovuşmusan  
Sən ki, sulara,  
Şəfəqlər dünyaya  
Burdan car olub.  
Sirli qılinc dəyib  
Sanki sulara,  
Damlalar  
Səpilib  
Adalar olub*

[Xəzri: 1975, s.66].

Şeirdə Yaponiya yalnız səfər edilən məkan deyil, tarixi, təbiəti və mədəni yaddaşı ilə bütöv poetik sistem kimi təqdim olunur. “Əlvida, Yaponiya” şeiri “Yaponiya dəftərindən” silsiləsinə toplanmış müşahidə, lirizm, fəlsəfə və tarix qatlarını yekunlaşdıran poetik nəticə rolunu oynayır. Şeir sonluğunda səslənən aşağıdakı misralar silsilənin ideya baxımından ən mühüm məqamlarından biridir:

*Gündoğan ölkəsi  
çağrılсан da sən,  
Mənimçün gündoğan  
Azərbaycandır!*

[Xəzri: 1975, s.66]

N.Xəzri Yaponiya üçün işlədilən ənənəvi “Gündoğan ölkəsi” anlayışını milli poetik dü-

şüncə ilə yenidən mənalandırır. Şair üçün gündoğan anlayışı coğrafi istiqamət yox, mənəvi başlanğıc, vətən işığı və ruhani mərkəz deməkdir. Şairin poetik qarşılaşdırması Yaponiya ilə Azərbaycan arasında qurulmuş mədəni və fəlsəfi körpünü inkar etmir, əksinə, onu daha aydın şəkildə müəyyənləşdirir. “*Nəbi Xəzri hər hansı bir xarici dünyanı qələmə alanda, hər hansı bir xarici ölkədən yazanda da, orada Azərbaycanı görür; incə və zərif lirika, mənalı təbiət mənzərələri, fəlsəfi düşüncələr, vətəndaşlıq pafosu ilə aşılانmış etiraflar bir-birinə qovuşur, bir-birini tamamlayaraq zəngin və bütöv poetik obraz, bədii panoram yaradır*” [Azertac: 2019]. Nəbi Xəzri Yaponiya mədəniyyətinə duyduğu ehtiramı qorumaqla yanaşı, milli kimliyin və vətən anlayışının dəyişməzliyini vurğulayır.

### Nəticə / Conclusion

Göründüyü kimi, Nəbi Xəzrinin “Yaponiya dəftərindən” şeirlər silsiləsi Azərbaycan poeziyasında səfər lirikasının məzmun və poetik imkanlarını genişləndirən mühüm ədəbi hadisədir. Şair Yaponiya məkanını gündəlik həyat epizodları, təbiət mənzərələri, Zen fəlsəfəsi və tarixi yaddaş prizmasından təqdim edərək gündoğan ölkəni yalnız coğrafi məkan kimi deyil, dərin mədəni-fəlsəfi model kimi dərk edir. Yaponiya obrazı insan, təbiət, tarix və düşüncə vəhdətin-

də formalaşır və poetik ümumiləşmə səviyyəsinə yüksəlir. Bununla yanaşı, şair Yaponiya təmsalında xarici bir mədəniyyətə ehtiramla yanaşsa da, ideya mərkəzində milli kimliyi saxlayır və “gündoğan” anlayışını Azərbaycanla bağlayaraq səfər poeziyasını milli özünüdərk müstəvisində tamamlayır. Belə bir aspektdən “Yaponiya dəftərindən” silsiləsi Nəbi Xəzrinin yaradıcılığında mədəniyyətlərarası dialoqla milli poetik düşüncənin üzvi vəhdətini nümayiş etdirir.

### Ədəbiyyat / References

1. AzərTAC. “Dünyalar içində bir ayrı dünyam – Azərbaycan!” [https://azertag.az/xeber/dunyalar\\_ichinde\\_bir\\_ayri\\_dunyam\\_\\_azerbaycan-1365229](https://azertag.az/xeber/dunyalar_ichinde_bir_ayri_dunyam__azerbaycan-1365229) [istinad tarixi: 17.04.2026].
2. Əliyev İ. “Kəşfiyyatçı Zorge” / *Azərbaycan* qəzeti, 9 may 2021.
3. Xəzri N. (2004). *Seçilmiş əsərləri* (iki cild). I cild. Bakı: Lider nəşriyyatı.
4. Xəzri N. (1975). *Son illərin sətirləri*. Bakı: Gənclik.
5. Paşayeva Q. (2021). *Addım-addım Yaponiya*. Bakı: CBS PP.
6. Talıbov R. (2015). *Asiya ölkələri beynəlxalq münasibətlər sistemində*. Bakı: Elm və təhsil.